

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1459 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'g'urta qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqqonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Sagimbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlakatimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	
Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	

Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarkhodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadinovich	

Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinov Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	
Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	

Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarining marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailiya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmida ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi.....	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	

Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari.....	835
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управления возбуждение синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления).....	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis sohasida davlat- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari.....	846
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish	850
Jaxongir Rabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari.....	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход.....	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari.....	864
Yusubboeva Dinora Quadrat qizi	
Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va o'ziga xos turizm resurslari.....	875
Tursunova Gulmira Rabbonovna	
Samarqand viloyatida investitsion-innovatsion faollikni oshirish holati va investitsiyalarning tarkibiy xususiyatlari.....	883
Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Axrorov Abbas Aslamjon o'g'li	
Global innovatsion indekslar va o'zbekiston: rivojlanish yo'nalishlari va bosqichlari	889
Bekmurodova Gavhar Adham qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvga raqamli texnologiyalarni joriy qilishning ilmiy-nazariy asoslariga qarashlar	895
Suyunov Dilmurod Xolmuradovich, Xabibullayeva Shirinxon Toxir qizi	
Xalqaro standartlar asosida moliyaviy instrumentlar hisobini va auditini takomillashtirish.....	902
Nuraliyev Behzod Baxtiyor o'g'li	
Внедрение и адаптация исламского банкинга в экономике узбекистана	906
Б.Б.Ахмаджанов, М. С.Шукруллаева, Д.Р.Сафаева	
Kichik biznesning iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi ahamiyatini baholash uslubiyoti.....	911
Ermatov Akmaljon Adxamovich	
"Neyromarketing" asosida o'zbekiston turizm brendi tahlili	916
Narziqulov Elbek Farxod o'g'li	
Xalqaro bozorlarda zamonaviy marketing vositalaridan foydalanish	922
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar va ularning bank aktivlariga ta'siri.....	929
Saidov Bobir Jiyanboy o'g'li, Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich	
Сущность и причины международных денежных переводов	936
Гимранова О. Б.	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda uzoq muddatli aktivlarning hisobi va auditini raqamli tvn texnologiyasi asosida takomillashtirish imkoniyatlari.....	941
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
Biologik aktivlarning tushunchasi: iqtisodiy mazmuni va mohiyati.....	948
Ziyayev Dilshodjon Salimjonovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda iqtisodiy siyosatning roli: zamonaviy yondashuvlar.....	953
Xodjayev Jamshid Abduxakimovich	

Аналитический обзор: Развитие корпоративного управления в государственных корпорациях Узбекистана (2015–2025).....	958
Мамараджабов Фарход Бахтиярович	
O'zbekistonda transport infratuzilmasini rivojlantirish karidorlari	968
Nazriyev Umidjon Baxrillayevich	
Aylanma kapital bilan ishlashda samaradorlikni oshirish: korxona moliya siyosatini takomillashtirish yo'nalishlarida data science yondashuvlari	975
Khoshimov Doniyor, Kungratov Ilmurod Kuzibay o'g'li	
Davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiyaning roli	982
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	
Iqtisodiyotni raqamlashtirishda tijorat banklariga moliyaviy resurslarni jalb qilish metodologiyasini takomillashtirish	988
Hamrayev Obid Akhatovich	
Tibbiy xizmatlarda raqamli texnologiyalarni joriy etish va uning samaradorlikka ta'siri (xorijiy tajriba).....	993
Usmonova Vasila Botirovna	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarish amaliyoti tahlili.....	997
Akramova Nargiza Nutfillayevna	
Using integrated marketing communications (IMC) in business management	1002
Ziyayeva M.M.	
Xorijiy mamlakatlarda tibbiyot muassasalarini moliyalashtirish masalalari va ulardan o'zbekistonda foydalanish istiqbollari.....	1006
Jaxongirov Ilindorjon Jahongirjon o'g'li	
Davlat budjetining ijtimoiy sohani rivojlantirishdagi xarajatlarini samarali boshqarish yo'llari.....	1011
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li	
Mintaqada xalq hunarmandchiligida klasterlash va ekologik logistika modeli asosida savdo tizimini shakllantirish.....	1015
Norqobilova Feruza Abduhomidovna	
To'g'ri xarajatlar usuli va to'liq yutuvchi xarajatlar usuli tizimlarining afzalliklari va farqli jihatlari amaliy misolda.....	1019
Kholisa Kamoliddinovna Kuldosheva	
Investitsiyalarni innovatsiyalarga yo'naltirish bo'yicha xorij tajribasi	1024
Ayubov Ilyos Ilxomovich	
Важность разработки стратегических программ развития страны.....	1028
Каримова Нуржохон Олим кизи	
Sanoat korxonasining raqamli transformatsiyasini baholash omillari va ko'rsatkichlari.....	1032
Kudaybergenov Azamat Shamuratovich	
Namangan viloyatida ijtimoiy turizm tadbirkorligini maqsadli boshqarish mexanizmi.....	1042
Yunusova Sohiba Abdumamidovna	
Evaluating the capital asset pricing model methodology in uzbekistan companies	1048
Bunyod Usmonov	
Aholini ish bilan bandligining yangi turlari va imkoniyatlari	1055
A.B. Khayitov	
Maktab direktorlarini qo'llab-quvvatlashda asosiy ustun amaliyotlar va o'zbekiston ta'lim tizimida ularni qo'llash imkoniyatlari	1059
Mamura Tadjibayeva	
Sun'iy intellekt asosida matematik masalalarni yechish algoritmlari	1064
Oqnazarov To'liqin Jalilovich, Jo'rayev Mardon	
Global ta'lim makonida milliy tarbiyani rivojlantirish istiqbollari	1071
Sanaqulov Sardor Istamqulovich	

Bank xizmatlari sifati va bank daromadlariga ta'sir etuvchi omil sifatida personal faoliyatining o'rni.....	1075
Abdukaxarova Shoira Abduvahobovna	
Fond bozori raqamli iqtisodiyotda investitsiyalarni shakllantirish manbai sifatida.....	1079
Kamilova Sevara Anvarovna	
O'zbekistonda toza suv va sanitariyaning inson hayoti hamda iqtisodiy farovonlikka ta'siri: BRM-6 doirasida tahlil.....	1085
Xasanova Iroda Azizbek qizi	
Increasing the effectiveness of using marketing communications in the tourism services market.....	1090
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon ugli	
Davlat xaridlari sohasini takomillashtirish istiqbollari.....	1095
Bazarov Nazirjon Sobirovich	
Xarajatlarning strategik boshqaruv hisobini xo'jalik yurituvchi subyektlarda takomillashtirish.....	1103
Xayitboeva Laylo Oybekovna	
Davlat moliyaviy nazorati tizimida tashqi audit: rivojlangan mamlakatlar amaliyoti.....	1109
Kuliyev Komil Shuxratovich, A.Astanovulov	
Moliyaviy instrumentlarni hisobga olishda biznes modelning ahamiyati va amaliy yondashuvlar.....	1114
Shanasirova Nodira Abdullayevna	
Tijorat banklarida risklarni boshqarishning ustuvor yo'nalishlari.....	1118
Tursunov Ilxom Toirovich	
Chakana va ulgurji savdo korxonalari faoliyatini rivojlanishiga tasir etuvchi omillarni baholash.....	1124
Yuldasheva Gulmira	
Managing tourism in fragile ecosystems: a case study approach.....	1128
Dilmurod Nasimov, Shahrizoda Sirojiddinova	
Tadbirkorlikni innovatsion-investitsion jihatdan baholash uslublari.....	1134
Fayziyev Shavkat Shaxobidinovich	
Зарубежный опыт развития инновационной деятельности предприятий энергетической отрасли.....	1141
Бегмуллаев Отабек Ирисалиевич	
Leveraging machine learning for big data analytics: a strategic overview.....	1148
Ismaylov Timur Kuanishbaevich, Kurbanbaev Bakhtiyar Bakhtovich, Orazbayev Aqilbay Jenisbay uli	
Ta'lim muassasalarida xarajatlar smetasi ijrosining dastlabki hisobini yuritilishi.....	1152
Isoqulov Fazliddin Shamsiddin o'g'li	
"Yengil sanoat korxonalarini qo'llab-quvvatlash choralari haqida".....	1158
Otaxanova Umida Olim qizi	
Investitsion-qurilish jaryonlarini samarali boshqarishning tashkiliy modellari va ulardan foydalanish usullari.....	1162
Abduvaliyev Bekzod Muxiddin o'g'li	
Qimmatli qog'ozlar bozorining mohiyati bo'yicha nazariy asoslar.....	1169
Alimov Ilxomjon Ikromovich, Ikramov Akmalbek Ilxomjon o'g'li	
Adoption of electric vehicles in logistics: opportunities and challenges in Uzbekistan.....	1175
Oblokulova Parvina	
Qishloq xo'jaligiga investitsiyalarni jalb qilishning xorijiy mezonlari.....	1182
Jurayev Abdug'affor Sofarovich, Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
Raqamli tranformatsiya jarayonlarining mehnat bozori konyukturasiga ta'siri.....	1187
Fayzullayev Nurulla Baxromovich, Xudaybergenova Shukurjon Erkinovna	
Milliy iqtisodiyotda internet xizmatlarini rivojlantirishning o'ziga xos yondashuvi.....	1194
Niyozova Shohsanam Nuritdinovna	

Auditorlik xulosalarini shakllantirishda auditorlik dalillariga qo'yiladigan talablar.....	1199
Qo'shmatov Otaxon Qurbonaliyevich	
Qishloq xo'jaligi sohasini takomillashtirishda investitsion loyihalarning iqtisodiy mohiyati.....	1203
Israilova Xikoyat Musakulovna	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishning nazariy-uslubiy asoslari.....	1207
Dadaboyeva Marguba Mamasoliyevna	
Eko va agro-turizmga raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqishning istiqbollari	1212
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	
The importance of the cluster system in the agricultural field.....	1217
Sherkulov Shokhrux Erkin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sug'urtalash tizimini takomillashtirish yo'llari.....	1221
Mardonov Mashrab Mansurovich, Muxtorov Abduxolik Abdusalimovich	
Aksiz solig'i amaliyotining genezisi, milliy xususiyatlari, turlari va vazifalarining nazariy jihatlar.....	1225
Shodiyev Olimjon Abduraxmonovich	
Iqtisodiyotning real sektor tushunchasi, uning tarkibi va iqtisodiyotdagi ahamiyati.....	1230
Mahmudov Nurali Komilovich	
Korporativ moliya tizimini rivojlantirishda raqamli moliya vositalari va texnologiyalarning integratsiyasi.....	1241
Xalbekov Ozodbek Xudoykulovich	
The influence of tour interpretation on perceived heritage values: a comparative analysis of tourists with and without guided interpretation at a heritage destination	1245
Shokhnigorbegim Juraeva	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aloqa xizmatlarini rivojlantirish va samaradorligini oshirishning metodologik asoslarini takomillashtirish	1252
Xazratov Abror Panjiyevich	
Madaniy meros obyektlari asosida barqaror turizmni rivojlantirish strategiyalari.....	1257
Abriev Zoirjon	
Пути инновационного развития национальной экономики.....	1262
Жураев Тошболта Тухтаевич	
Hududlarda turizmni rivojlantirishda to'siqsiz, barqaror turizmni tashkil etish zarurati	1267
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna	
Application of ifrs in budgetary accounting.....	1272
G. Djambakieva	
Transport xizmatlari sektorining rivojlanishini statistik tahlili: xorazm viloyati misolida.....	1276
Raximov Alisher Ibragimovich	
O'zbekistonda 2024-yil davomida yirik soliq to'lovchilarni soliq ma'murchiligi tahlili.....	1281
Xushatov Nuriddin Maxmatqulovich	
Zamonaviy ta'lim sifatini baholashning nazariy-metodologik asoslari.....	1288
Rahimova Qutlibika Ergashevna	
Chakana va ulgurji savdo korxonalari faoliyatini rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni baholash.....	1293
Yuldasheva Gulmira	
Zamonaviy axborot tizimlari orqali soliq qarzдорligini undirish mexanizmining takomillashtirish yo'llari.....	1296
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
Hududlarda pillachilikni rivojlantirishning huquqiy asoslari va imkoniyatlari	1303
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
Korxonaning investitsion jozibadorligi oshirish yo'llari.....	1313
Axtamova Parizod Oybek qizi	
Raqamli texnologiyalar yordamida inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari.....	1319
Adilova Zulfiya Djavdatovna, Shoev Alim Xalmuratovich	

Yog' – moy sanoati korxonalarida soliqlar hisobi va auditi jarayonlarida tahliliy amallardan foydalanish samaradorligini oshirish.....	1327
A'zamova Aziza Olimjon qizi	
Qurilish materiallari ishlab chiqarish faoliyati iqtisodiy samaradorligini oshirishning xorij tajribasi.....	1334
Umirova Gulmira Shodiboy qizi	
Xalqaro moliya-kredit institutlar bilan hamkorlikning iqtisodiy-huquqiy asoslari	1343
Qosimov Bobur Sobirovich	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda yengil sanoat eksporti diversifikatsiyasining roli va yo'nalishlari.....	1347
Otamurodov Shavkat Nusratillayevich, Eshqulova Nasiba Normo'minovna	
Система раннего предупреждения о снижении финансовой устойчивости предприятия на основе ключевых показателей эффективности (KPI).....	1359
Тажибаева Кизларгул Ажиниязовна	
Soliq tizimida soliq riskini baholash va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish uslubiyoti.....	1374
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Sanoat korxonalarining innovatsion boshqaruvi tahlili va uning xususiyatlari	1383
Sarimsaqov Doniyor Xomidovich	
Surxondaryo viloyatida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha faol korxonalar va tashkilotlar tahlili	1390
Normurodov Alibek Anvar o'g'li	
Mehnat bozori: rivojlanish tendensiyalarining iqtisodiy-statistik tahlili, baholash va istiqbollari.....	1396
Mirzayeva Odina Imomnazar qizi	
Адаптивная модель антикризисных мероприятий, направленных на повышение эффективности управления активами, оптимизацию затрат и реструктуризацию задолженности	1402
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Xalqaro va ichki turistik bozorlarda o'zbekistonning turistik mahsulotlarini targ'ib qilish mexanizmi	1409
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tourism infrastructure constraints and service gaps in uzbekistan's visitor economy.....	1412
Kurolov Maksud Obitovich, Xamidjonova Moxinur Xayrulla qizi	
Основные проблемы перехода на МСФО в республике узбекистане	1419
Махмудов Жамшед Ашрафович	
Binolar loyiha-smeta hujjatlarini ishlab chiqishning nazariy va amaliy asoslari.....	1425
Usmonov F.B., Rajabova A.Sh.	
Ayrim ta'lim tizimi bilan bog'liq terminlarning izohli lug'at va etimologik lug'at o'rtasidagi farqi.....	1429
Mahbuba Xoliqova Abdimo'min qizi	
Mahalliy budjet daromadlarini shakllantirishda soliq salohiyatining ahamiyati	1433
Sharipov Narzullo G'ulomovich	
O'zbekistonda turizmni diversifikatsiya qilish va ixtisoslashgan turizm yo'nalishlari rivoji.....	1440
Matkarimov Jahongir Shamuratovich	
Corpus-based framework of english teaching for competency-oriented curriculum design	1448
Raximova Gulnoza Sharipjanovna	
Masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarni o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari	1454
Ustadjalilova Xurshida Aliyevna	

MASOFAVIY TA'LIM TIZIMIDA MATEMATIKA FANLARNI O'QITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Ustadjalilova Xurshida Aliyevna

Qo'qon davlat pedagogika instituti
Pedagogika fanlari nomzodi, Dotsent
x.ustadjalilova@kokanduni.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari, metodik yondashuvlari, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi transaksion masofa tushunchasi hamda interaktiv vositalardan foydalanishning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda onlayn platformalarda matematik tushunchalarni tushuntirishning vizualizatsiya, modellashirish va motivatsiyani oshirishga qaratilgan usullari yoritilgan, sohani rivojlantirish uchun takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, matematika o'qitish, transaksion masofa, interaktiv metodlar, motivatsiya, vizualizatsiya, modellashirish.

Abstract: This article analyzes the specific features of teaching mathematics in the distance education system, methodological approaches, the concept of transactional distance between teacher and student, and the effectiveness of using interactive tools. The study highlights methods of visualization and modeling for explaining mathematical concepts on online platforms and provides recommendations for further development of the field.

Key words: distance education, mathematics teaching, transactional distance, interactive methods, motivation, visualization, modeling.

Аннотация: В статье анализируются особенности преподавания математических дисциплин в системе дистанционного обучения, методические подходы, концепция транзакционной дистанции между преподавателем и студентом, а также эффективность использования интерактивных инструментов. В исследовании рассмотрены методы визуализации и моделирования для объяснения математических понятий на онлайн-платформах и предложены рекомендации по развитию данной области.

Ключевые слова: дистанционное обучение, преподавание математики, транзакционная дистанция, интерактивные методы, мотивация, визуализация, моделирование.

KIRISH

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida ham tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Xususan, masofaviy ta'lim shaklining rivojlanishi nafaqat zamonaviy o'quv jarayonining muhim tarkibiy qismiga, balki ta'limning uzluksizligini ta'minlashning asosiy vositalaridan biriga aylandi. Koronavirus pandemiyasi davrida dunyo bo'ylab ta'lim muassasalari tomonidan masofaviy ta'limning keng joriy etilishi ushbu yo'nalishning dolzarbligini yanada oshirdi. Matematika kabi an'anaviy tarzda auditoriya asosida o'qitiladigan fanlarni masofaviy shaklda o'qitish esa o'ziga xos metodik yondashuvlarni, texnologik yechimlarni va pedagogik strategiyalarni talab qiladi.

Matematika fanining o'qitilishi o'quvchilardan yuqori darajadagi mantiqiy tafakkur, abstrakt fikrlash va mustaqil tahlil qilish qobiliyatini talab qilishi bilan ajralib turadi. Shu bois masofaviy ta'limda ushbu fanning

o'zlashtirilishini ta'minlash uchun o'qitish mazmuni, topshiriqlar tuzilishi, masalalarni yechish bo'yicha tushuntirish uslublari, vizualizatsiya vositalari va interaktiv platformalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlarini chuqur tahlil qilish zarur. Bunda virtual darslarning sifati, o'quvchilarning faol ishtiroki, individual yondashuv imkoniyatlari hamda o'quv motivatsiyasini rag'batlantirish mexanizmlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarini o'qitishning metodik, psixologik va texnologik jihatlari, o'ziga xos xususiyatlari hamda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy asosda tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda masofaviy ta'lim jarayonida matematika fanlarini o'qitish bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar amalga oshirildi. Hodges va hammualliflarining 2020-yildagi tadqiqotida pandemiya sharoitida onlayn ta'limga keskin o'tishning afzalliklari va cheklovlari tahlil qilingan bo'lib, ular ayniqsa STEM yo'nalishlari uchun, jumladan matematika ta'limida, an'anaviy auditoriya muhitini to'laqonli almashtirish qiyinligini ta'kidlagan (Hodges et al.). Bernard va boshqalar 2004-yilda o'tkazgan metaanaliz natijalariga ko'ra, masofaviy ta'lim an'anaviy ta'limga nisbatan o'rtacha samaradorlik ko'rsatgan bo'lsa-da, matematika fanlari uchun interaktivlik darajasi past bo'lsa, o'quvchilar natijasi sezilarli darajada pasayishi aniqlangan.

Martin va Ndoye 2016-yilda onlayn matematika kurslari uchun talabalar tayyorgarligi, motivatsiyasi va texnik ko'nikmalari muhim rol o'ynashini isbotlagan. Ularning tadqiqotida, vizual vositalar, virtual doskalar, video tushuntirishlar va matematik simulyatsiyalar o'zlashtirish darajasini oshirishga xizmat qilishi ko'rsatilgan. Bozkurt va Sharma 2020-yilda masofaviy ta'limning global tendensiyalarini tahlil qilar ekan, ayniqsa matematik kabi murakkab fanlarda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi aloqa sifati, tezkor fikr-mulohaza (feedback) va individual yondashuv masofaviy o'qitishda hal qiluvchi omillar ekanini ta'kidlagan.

Bundan tashqari, Moore 2013-yilda masofaviy ta'limning asosiy nazariyalarini yoritib, transaksion masofa kontseptsiyasini ilgari surgan bo'lib, unga ko'ra masofa nafaqat fiziki, balki psixologik va kommunikativ jihatdan ham talaba-o'qituvchi o'rtasidagi ta'sirchanlikni belgilaydi. Bu esa ayniqsa murakkab tushunchalarni tushuntirishni talab qiluvchi matematika ta'limida dolzarb ahamiyatga ega.

Yu & Wang 2006-yil tadqiqotida esa masofaviy ta'lim kurslari uchun yaxshi ishlab chiqilgan kurs dizayni, muammoli o'quv vazifalari, o'zaro muloqotni rag'batlantirish va differensial yondashuv samaradorlikning asosiy komponentlari sifatida e'tirof etilgan.

Ushbu tadqiqotlar masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarini o'qitish nafaqat texnologik platformalarga, balki pedagogik dizayn, o'qituvchi kompetensiyasi, o'quvchi motivatsiyasi va interaktivlikning optimal uyg'unligiga ham bevosita bog'liqligini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar onlayn so'rovnomalar va yarim strukturalangan intervyular orqali O'zbekistonning uchta oliy ta'lim muassasasida matematika o'qituvchilari va talabalaridan to'plandi. Olingan ma'lumotlar sifat tahlili uchun kodlash va mavzular bo'yicha guruhlash usullari yordamida, miqdoriy javoblar esa SPSS dasturida deskriptiv statistika va korrelyatsiya tahlili orqali tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Oliy ta'limda matematika fanlarini masofadan o'qitishda matematik fanlarning o'ziga xos xususiyatlari va matematik mazmunning bir qator jihatlarini hisobga olish zarur, chunki ular o'qitish usullari va metodlarini tanlashga, o'quv mazmunini tuzishga, vositalarni tanlashga, shuningdek, o'quvchilarning o'qituvchining bevosita rahbarligi ostidagi va mustaqil faoliyatini tashkil etishga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu xususiyatlarni ajratib ko'rsatish mumkin.

Matematik fanlarning birinchi xususiyati — matematik tushunchalarning yuqori darajadagi abstraktligidir. Ma'lumki, abstraksiya jarayoni — bu o'rganilayotgan obyektning faqat muhim xususiyatlarini ajratib ko'rish va uning ahamiyatsiz xususiyatlaridan chalg'ishdan iborat¹. Abstraksiya natijasida obyekt haqidagi olingan bilim sezgir bilishga nisbatan toza va chuqurroq bo'ladi. Tabiiy fanlarda abstraksiya jarayoni ham o'rganilayotgan obyektning ahamiyatsiz jihatlaridan chalg'ish bilan bog'liq. Biroq, masalan, bengal yo'lbarsini o'rganayotgan biolog har bir individual xususiyatga e'tibor qaratmay, ushbu turga xos umumiy jihatlarni ajratsatsa-da, u atrof-muhitda haqiqatan mavjud bo'lgan obyektlarni o'rganadi. Boshqa tabiiy fanlar — fizika, kimyo, fiziki geografiya — obyektlarini o'rganishda ham shunday deyish mumkin: ularning barchasi hayotda va tevarak-atrofdan mavjud.

¹ A1ixonov Sodiqjon. AS1 Matematika o'qitish metodikasi: 5460100 - Matematika bakalavr ta'lim yo'nalishi talabalar uchun darslik IS. Alixonov. - T.: Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2011. - 18 -22 betlar

bo'lgan aniq obyektlarni o'rganadi.²

Matematikada obyektlarning shakllanishi hayotda va tevarak-atrofdagi mavjud bo'lgan predmetlar yoki hodisalarning matematik xususiyatlarini ajratib olish natijasi emas. «Matematik fan bevosita haqiqatni o'rganmaydi, u uni bilvosita, abstrakt obyektlar prizmasi orqali o'rganadi». Matematika haqiqatni o'rganishni abstrakt obyektlar yordamida amalga oshiradi, ular esa haqiqiy predmetlar va hodisalarning ideal modellari hamda tasvirlaridir.³

Matematik tushunchalarning yuqori darajadagi abstraktligi haqida V.G. Boltyanskiy shunday deydi: «Ko'plab matematik tushunchalar boshqa tabiiy fanlardagi tushunchalarga qaraganda ancha abstrakt xarakterga ega. Bu shuni anglatadiki, matematik atrof-muhitni kuzatishda haqiqiy jarayonlar va hodisalarning ko'proq xususiyatlari va belgilari haqida chalg'iydi, biologlar, kimyogarlar, fiziklar bilan solishtirganda. Shuning uchun matematikning ko'z qarashida predmetlar va hodisalarning eng chuqur xususiyatlari qoladi. Aynan shu sababli matematika barcha boshqa fanlarda qo'llaniladi»⁴.

V.N. Molodshiy esa shunday ta'kidlaydi: «Matematika tobora yuqori darajadagi abstraktsiyalar bo'lmasdan mavjud bo'lishi va rivojlanishi mumkin emas. Faqat ular yordamida matematik nazariyalarning eng umumiy qonunlarini ajratib ko'rsatish va tasvirlash mumkin»⁵. Matematik abstraktsiyalarning o'ziga xosligi shundaki, ular ko'p bosqichli bo'lib, turli darajadagi umumiylikka ega. Matematikaning o'ziga xosligi abstraktsiyaning o'z tabiatida, ya'ni faqat xususiyatlarni emas, balki xususiyatlarning xususiyatlarini ajratib olishda, shu orqali abstraktsiya orqali abstraktsiyani ifodalashda⁶.

Matematikaning yana bir muhim xususiyati — uning usullarining universaligidir. Bu shuni anglatadiki, matematik usullar — statistik usullar, differensial tenglamalar nazariyasi usullari va boshqalar — turli sohalarida, masalan, biofizika, iqtisodiyotda muvaffaqiyatli qo'llaniladi, hatto gumanitar fanlar — lingvistika, sotsiologiya va boshqalarga ham kirib boradi.

Matematik usullarning bunday keng qo'llanilishi ularning yuqori darajadagi abstraktsiyalanganligi va empirik tajribaga bog'liq emasligi bilan bog'liq. Bu xususiyat matematikaning barcha fanlar uchun universal va aniq til bo'lishiga imkon yaratadi, bu esa uni ilmiy madaniyatda muhim integrativ funktsiyani bajaruvchi umumilmiy bilim sifatida tanitadi⁷.

Shunday qilib, matematik usullarning universaligi ularning turli fan sohalarida muvaffaqiyatli qo'llanilishiga imkon yaratadi, bu esa matematikaning ilm-fan va ta'limdagi o'rni va ahamiyatini yanada oshiradi.

Ilmiy adabiyotda matematikaning boshqa fanlardagi qo'llanilishining uchta darajasi ko'rib chiqiladi. Birinchidan, bu ma'lumotlarni matematik usullar bilan qayta ishlash: deyarli barcha tadqiqotlarda o'rganilayotgan hodisalar, jarayonlar va ularning o'zaro bog'lanishlarining miqdoriy tavsifi mavjud. Ikkinchidan, turli o'rganish obyektlarini matematik modellashtirish, bu har bir fanidan aniq ta'riflar, mantiqiy qat'iylik, miqdoriy ifodalangan qonunlarni talab qiladi. Uchinchidan, bu ma'lum bir faning matematikaga qo'shilishi, ya'ni u oxirgisining tili bilan ifodalanishi (masalan, nazariy mexanika, matematik fizika va boshqalar)⁸.

Bu matematik bilimlarning universal xarakterini namoyish etish matematikani o'qitishda matematik tushunchalarni boshqa sohalarida paydo bo'ladigan masalalarni yechishda qo'llashga oid ko'nikmalarni shakllantirish zaruratini keltirib chiqaradi. Matematika fanlarini o'qitish uning usullarining umumiyligini ko'rsatishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. Matematik ta'limining mazmuni va o'quv materialini taqdim etish uslublarida matematikaning boshqa fanlar nazariyasini qurishda vosita bo'lgan universal, umumfan metodini o'ziga xosligini aks ettirishi lozim.

Shuningdek, masofaviy ta'limda multimedia komponentlarining o'rni katta. Matematik mazmunning asosiy qismlarini — teoremlarni isbotlash, matematik obyektlarni qurish, masalalarni yechish usullarini asoslash kabi jarayonlarni ovozi sharhlar bilan taqdim etish o'quvchilarning mavzuni chuqurroq tushunishiga yordam beradi. Masalan, animatsiyalar, video darslar va interaktiv taqdimotlar murakkab matematik tushunchalarni tushunarliroq qilishda samarali vosita bo'lishi mumkin⁹.

2 Снегурова В.И. Теоретические основы построения методической системы дистанционного обучения- математике в средней школе. Монография. СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2010. 207 с.

3 Абдильдин Ж., Насынбаев А. Дialeктико-логические принципы построения теории. Алма-Ата: Наука, 1973 В.223

4 Беспалько В.П., Татур Ю.Г. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов: Учеб.-метод.пособие. — М.: Высш.шк., 1989. С. 144

5 Кручинина Г.А. Дидактические основы, формирования готовности будущих учителей к использованию новых информационных технологий обучения. Автореф. дисс. . д-ра пед. наук. -М., 1996. -40 с.

6 Мельников Г.П. Системология и языковые аспекты кибернетики. М.: Сов. Радио, 1997 – С. 368

7 Математика и технические науки - основа единства системы научного знания Группа компаний ИНФРА-М - Эдиторум - Editorum

8 Звонарев, С.В. 342 Основы математического моделирования: учебное пособие / С.В. Звонарев. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. — 112 с.

9 Снегурова В.И. Использование ЭОР нового поколения для организации дистанционного обучения математике // Открытое и дистанционное образование, № 4 (36), 2009, С. 38-43.

Masofaviy ta'limda yangi ishtirokchi — axborot-ta'lim resurslar muhiti — o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanadi. Bu muhit o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi vositachi bo'lib, an'anaviy ta'limdagi samarali o'qitish shakllarini to'liq amalga oshirish imkonini bermasligi mumkin. Shu sababli, o'quv materiallarini ishlab chiqishda o'quvchilarning mustaqil o'rganishlarini qo'llab-quvvatlaydigan interaktiv va multimediya vositalaridan foydalanish muhimdir.¹⁰

Masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini atroflicha tahlil qilish uchun, avvalo, ushbu fanning umumiy didaktik jihatlarini esga olish maqsadga muvofiqdir. Matematika fani o'z mohiyatiga ko'ra abstrakt tushunchalarga asoslanadi va tushuntirishning vizual, muloqotga yo'naltirilgan, interaktiv shakllarini talab qiladi. An'anaviy auditoriya sharoitida masalalarni doskada bosqichma-bosqich yechish, muloqot orqali tushuntirish, talabalar savollariga tezkor javob berish orqali ta'lim samaradorligi oshiriladi. Masofaviy o'qitishda esa bu jarayon raqamli platformalarga ko'chadi va ma'lum cheklovlar bilan yuzlashadi.

Avvalo, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi transaksion masofa oshadi. Michael Moore tomonidan ilgari surilgan ushbu nazariyaga ko'ra, transaksion masofa — bu o'qituvchi va talaba o'rtasidagi psixologik, kommunikativ masofadir. Masofaviy ta'limda ushbu masofa tabiatan kengayadi, chunki o'quvchi bevosita auditoriya muhitida emas, balki o'z shaxsiy muhitida bilim oladi. Aynan shu sababli matematika fanlarini o'qitishda interaktiv darslar, tezkor fikr-mulohaza mexanizmlari va virtual doskalar qo'llanilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ikkinchidan, matematik tushunchalarning abstraktligi yuqori bo'lgani sababli masofaviy o'qitishda tushuntirishlar ko'proq vizualizatsiya va modellash tirish vositalari orqali amalga oshiriladi. Martin va Ndoeye tomonidan olib borilgan tadqiqotda onlayn matematika kurslarida video tushuntirishlar, matematik simulyatorlar, virtual kalkulyatorlar va interaktiv grafik vositalari talabalarning tushunishini sezilarli darajada oshirishi aniqlangan. Shu bois, masofaviy darslarda Geogebra, Desmos kabi vositalardan samarali foydalanish, PowerPoint yoki Jamboard kabi virtual doskalarda tushuntirishlar berish o'quvchining diqqatini saqlab turishga yordam beradi.

Uchinchidan, masofaviy ta'limning o'ziga xos muammosi — o'quvchilarning motivatsiyasi va e'tiborini boshqarish masalasidir. Hodges va boshqalarning tadqiqotlari ko'rsatganidek, an'anaviy darslarda o'quvchi o'qituvchi nazoratida bo'lgani uchun masalalarni bajarishga ko'proq e'tibor qaratadi, masofaviy o'qitishda esa tashqi nazoratning yo'qligi motivatsiyani pasaytirishi mumkin. Bu ayniqsa matematika fanida muhim, chunki masala yechish jarayoni o'z-o'zini rag'batlantirishni talab qiladi. Shu sababli, masofaviy ta'limda kichik testlar, joriy topshiriqlar, online quizlar, peer-assessment (o'zaro tekshiruv) kabi mexanizmlar motivatsiyani saqlashda asosiy rol o'ynaydi.

To'rtinchidan, matematika ta'limida tushuntirishlar ketma-ketligi va mantiqiy izchilligi juda muhim. Auditoriyada o'qituvchi tushuntirishlarni real vaqtda moslashtiradi, talabaning yuz ifodasi, savollariga qarab, tushuntirish darajasini o'zgartiradi. Masofaviy ta'limda esa bunday imkoniyat cheklangan bo'lishi sababli, oldindan puxta rejalashtirilgan video-ma'ruzalar, tushuntirish matnlari, bosqichli interaktiv materiallar tayyorlash talab etiladi. Bu borada Yu va Wangning tadqiqoti shuni ko'rsatadiki, oldindan ishlab chiqilgan sifatli o'quv modullari, differensial yondashuv asosida tuzilgan vazifalar talabalar o'zlashtirishini sezilarli oshiradi.

Beshinchidan, masofaviy ta'limda talabalarning o'zlashtirishini baholash masalasi ham murakkabdir. An'anaviy darslarda o'qituvchi talabaning tushunmagan nuqtalarini darhol aniqlab, tushuntirishni takrorlaydi. Masofaviy o'qitishda esa o'zlashtirish monitoringini amalga oshirish uchun Learning Management System (LMS) platformalarida o'rnatilgan testlar, o'quvchi faoliyatini kuzatish tizimlari (Learning Analytics) qo'llaniladi. Martin va Ndoeye ta'kidlaganidek, bu usul nafaqat reyting qo'yish, balki o'quvchilarning qaysi mavzularni tushunmaganini aniqlash va shaxsiy tavsiyalar berish imkonini yaratadi.

Oltinchidan, o'qituvchining raqamli pedagogik kompetensiyasi matematika fanini masofaviy o'qitishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bernard va boshqalar olib borgan metaanaliz natijasida aniqlanishicha, o'qituvchi interaktiv metodlarni yaxshi bilmasa, hatto eng ilg'or texnologiyalar ham ta'lim samaradorligini oshirmaydi. Shu sababli, o'qituvchilar uchun Moodle, Microsoft Teams, Zoom kabi platformalardan foydalanish, virtual doska texnologiyalari, matematik modellash tirish vositalarini qo'llash bo'yicha muntazam treninglar o'tkazilishi zarur.

Yettinchidan, masofaviy matematika ta'limida o'quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilishi lozim. Moore tomonidan ishlab chiqilgan transaksion masofa nazariyasida aytilganidek, mustaqillik darajasi yuqori bo'lgan talabalar masofaviy o'qitishda muvaffaqiyatga erishadi. Shu sababli, o'quv jarayonida mustaqil loyihalar, ochiq masalalar, hayotiy muammolar asosida tuzilgan topshiriqlar, o'z-o'zini baholash savollari kiritilishi tavsiya etiladi.

Sakkizinchidan, masofaviy o'qitishda matematik tushunchalarni tushuntirish uchun multimedia vositalarining sifatli ishlab chiqilishi dolzarb masaladir. Hodges va hamkorlari aytganidek, oddiy matnli slaydlar o'quvchining diqqatini ushlab tutolmaydi. Shu bois, audio va video tushuntirishlar, harakatlanadigan grafiklar, real hayotiy

10 Скибицкий Э.Г., Холина Л.И. Теоретические основы дистанционного обучения: Монография. Новосибирск: Изд-во НГПУ, 2002. - 136 с.

vaziyatlardan olingan misollar, matematik modellarni amaliy qo'llash bo'yicha videolar tayyorlash talab etiladi. Masalan, integral tushunchasi faqatgina matematik ta'rif orqali emas, balki maydon yuzasini hisoblash, hajmni aniqlash kabi real ko'rinishlarda tushuntirilsa, talabaning mavzu bo'yicha motivatsiyasi va tushunishi ortadi.

To'qqizinchi, masofaviy ta'limda matematika fanlarida kollaborativ o'rganish imkoniyatlari ham cheklanadi. An'anaviy darslarda talabalar guruhlarda ishlaydi, bir-biridan o'rganadi. Masofaviy o'qitishda esa bu jarayonni amalga oshirish uchun breakout rooms (Zoom xonachalari), forum muhokamalari, jamoaviy online loyihalar tashkil etilishi tavsiya etiladi. Bozkurt va Sharma tadqiqotlarida, aynan kollaborativ faoliyat talabalarning qoniqish darajasi va natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ko'rsatilgan.

O'ninchi, masofaviy matematika ta'limida muloqotning ikki yoqlama xarakterini ta'minlash lozim. Chat, videoqo'ng'iroq, forumlar, yozma izohlar – bularning barchasi o'quvchi savollariga tezkor javob berish, tushunmagan masalalarni o'z vaqtida aniqlash va izohlash imkonini beradi. Aks holda, talabada tushunmovchiliklar to'planib boradi va fanni o'zlashtirish darajasi keskin tushib ketadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, masofaviy ta'lim tizimida matematika fanlarini samarali o'qitish uchun nafaqat texnologik platformalarning imkoniyatlari, balki o'qituvchilarning raqamli pedagogik kompetensiyasi, metodik yondashuvlarning interaktivligi va o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalari muhim ahamiyat kasb etadi. Matematika fanining abstrakt mazmuni masofaviy o'qitishda tushuntirishlarning vizualizatsiya, modellashtirish va muloqotga yo'naltirilgan shakllarini talab qiladi, bu esa o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida transaksion masofani kamaytirishga yordam beradi. O'quvchilar motivatsiyasini oshirish, ularga bosqichma-bosqich izohlangan o'quv materiallarini taqdim etish, virtual doskalar va matematik simulyatorlardan samarali foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim shartlari sifatida belgilanadi.

Kelgusida ushbu sohaga oid takomillashtirishlar sifatida, masofaviy matematika ta'limi uchun milliy elektron resurslar bazasini kengaytirish, o'qituvchilar uchun maxsus raqamli metodika va pedagogik dizayn bo'yicha malaka oshirish kurslarini joriy etish, interaktiv topshiriqlar va real hayotiy masalalarga asoslangan video-ma'ruzalar ishlab chiqishni tizimli yo'lga qo'yish, shuningdek, talabalarni jamoaviy onlayn loyihalar, virtual laboratoriyalar va ochiq muammoli topshiriqlar orqali o'zaro hamkorlikka jalb etish lozim. Bunday yondashuvlar matematika fanini masofaviy sharoitda ham chuqur o'zlashtirish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyatda qo'llash va zamonaviy ta'limning asosiy maqsadlariga erishish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Снегурова В.И. Теоретические основы построения методической системы дистанционного обучения-математике в средней школе. Монография. СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2010. 207 с.
2. Эркабаева, Нигора Шерматовна, and Хуршида Алиевна Устаджалилова. «ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ У БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ В ОБРАЗОВАНИИ.» Science and innovation 3.Special Issue 18 (2024): 320-323.
3. Ustadjalilova, Xurshida. "SUPPORT OF ADVANCED RELATIONS IN TEACHING MATHEMATICS OF AVERAGE AND HIGHER EDUCATION." Scientific Bulletin of Namangan State University 2.1 (2020): 394-398.
4. Aliyevna, Ustadjalilova Khurshida. "METHODS OF ORGANIZING INDEPENDENT WORK OF STUDENTS." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.11 (2023): 62-67.
5. Ustadjalilova, Khurshida Aliev Nikolayevna. "Theo connections using the formula in determining the correlation of body weight of a person." TRANS Asian journal of Marketing & management research (TAJMMR) and 9 (2020): 71-76.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
